

Нагірняк Михайло Ярославович

к.іст.н., доцент,

викладач кафедри гуманітарних дисциплін та соціальної роботи

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

СОЦІАЛЬНА РОЛЬ СВЯЩЕННОСЛУЖИТЕЛЯ У ВІЙСЬКОВИХ ПІДРОЗДІЛАХ

В умовах сучасного військового стану в державі відродження та зміцнення духовних цінностей набувають особливого змісту. Аналіз української військової культури свідчить, що виховні можливості в армійському середовищі прямо залежать від відновлення національних військово-історичних традицій, наявності та кількості позитивних релігійних цінностей, традицій і звичаїв. Це ті цінності, звичаї та норми, що підтримують високий бойовий дух особового складу, забезпечують боротьбу проти ворога, (наприклад, ідея справжньої єдності народу та армії, міцна товарицькість, вияв масового героїзму у бою, повага до командирів). Боездатність війська ґрунтується на багатьох чинниках, але головне в армії – люди, військовослужбовці, від морально-психологічного стану яких залежить якісне виконання завдань, покладених на Збройні сили. Високий моральний дух воїна – це основа високої боездатності Збройних сил. Церква володіє духовною силою, допомагає як окремій людині, так і всьому суспільству стати кращими, позбутися багатьох моральних та соціальних вад. Тому із початку існування України, як незалежної держави, розпочалася співпраця Церкви і держави в напрямку задоволення духовних потреб військових, вироблення напрямків та форм здійснення цих завдань.

Духовна ситуація в країні та в армії переконливо свідчить, що військовослужбовці та їхні сім'ї мають потребу у духовній опіці священнослужителя. Священик здійснює душпастирську опіку

військовослужбовців у різних формах, які притаманні його релігійній Традиції, не порушуючи при цьому чинне законодавство України.

Основною формою опіки священика над військовим є його залучення до богослужінь. Сьогодні, окрім участі військових у Святій Літургії, набувають щодалі більшого поширення спеціальні богослужіння у військових частинах – молебні, посвяти, панахиди, благословення. Щоб богослужіння та молитви не переросли серед військових у формальність, священик повинен розтлумачувати їм їх справжній сенс. Вихований духовно за допомогою молитви та під впливом священика, військовослужбовець буде справжнім захисником не тільки своєї Батьківщини, але і кожної слабкої та беззахисної людини.

Проте соціальна роль священика не обмежується лише участю у відправах. Воїнів залучають до участі в різного роду паломництвах, для них можуть читатися лекції з релігієзнавства, проводитися катехизація, заняття культурно-освітнього характеру – проведення наукових досліджень і конференцій із проблем духовного життя, історії Церкви, життя святих, фестивалів сучасної та релігійної пісні, перегляд релігійних кінофільмів з майбутнім їх обговоренням тощо.

Велике значення в питаннях формування духовного світогляду військовослужбовців належить колективній і, особливо, індивідуальній бесіді. Бесіда споконвічно вважалася формою впливу на свідомість людини, педагогічним методом навчання та виховання. Бесіди, які проводить священик повинні стосуватися не тільки релігійної традиції, релігійних постулатів і догм, а мають включати основи педагогіки, історичні аспекти життя та героїзму власного народу, традиції культури, досвід попередніх поколінь. Бесіди повинні сприяти духовному розвитку молодій людині. Нормою побожного життя є сповідь на кожен з багатоденних постів або й щомісяця. Виходячи з цього, командування кожної військової частини зобов'язане забезпечити можливість для сповіді й Причастя Святих Христових Таїнств вірних

Православної та інших Церков, що служать у цій частині, принаймні одного разу на рік під час Великого посту.

Соціальна роль священика не обмежується лише релігійною сферою. Він повинен бути свого роду педагогом, створити особливу атмосферу серед воїнів – атмосферу братства, християнської любові, взаємоповаги. Він повинен будити патріотичні почуття, здійснювати морально-патріотичне виховання на засадах національно-історичних традицій українського народу, повинен жити життям військового підрозділу, бути з воїнами в найскрутніших ситуаціях.

Священик особливу увагу також повинен звертати на серйозність військової присяги, як свідчення військовослужбовця перед Богом та людьми про щирість свого бажання чесно і самовіддано нести свою службу. Священик повинен також стимулювати покору військовиків перед керівниками-офіцерами, ініціювати дружні стосунки у колективі. Не має він права замовчувати і про недоліки, характерні для тієї чи іншої військової частини, але всі зауваження повинні мати коректну форму і реальну підставу.

Особливу увагу священик має звертати й на офіцерів, які мають у всьому бути взірцем для підлеглих, в тому числі і в духовних питаннях. Виховна робота командирів та душпастирська діяльність священика повинні взаємно доповнювати одна іншу та мати спільний знаменник – і тоді результати будуть вагомими.

Військовий священик мусить бути людиною доброго здоров'я, мати академічну освіту університетського рівня і певний досвід роботи. Крім того, він повинен мати відповідні духовні, моральні, інтелектуальні та психологічні якості, повинен бути релігійно толерантним, готовим послужити особам інших релігійних переконань і навіть атеїстам. Отже, військовому священику потрібні здоровий глузд, емоційна врівноваженість та професійна компетентність. Само собою зрозуміло, що він мусить бути громадянином та патріотом своєї держави.

Таким чином, будь-які форми та методи діяльності військового священика спрямовані на виховання воїна, на формування його духовності та моральне вдосконалення. Священик повинен завжди бути разом з військовослужбовцем, надавати йому всебічну допомогу, сприяти його всебічному розвитку, тому що його основна мета – виховання захисників Вітчизни, справжніх патріотів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Воронюк В. До служби Божої – у військо? / В. Воронюк // Народна Армія. – 2001. – 15 березня.
2. Ісіченко І., архієп. Дім мій – буде домом молитви / І. Ісіченко. – Харків-Львів, 2006. – С. 304-315.
3. Коханчук Р. М. Душпастирська опіка військових / Р. М. Коханчук. – Видання 2-ге розширене і доповнене. – К., 2004. – 220 с.
4. Концепція душпастирської опіки / Проект о.д. Коханчука Р. М. – Київ, 2004 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.risu.org.ua>.
5. Лисенко С. Всеукраїнське міжконфесійне релігійне християнсько-військове братство: поєднання зусиль у сфері розбудови системи душпастирювання військовослужбовців / С. Лисенко // Матеріали науково-теоретичної конференції “Проблеми становлення духовності і моралі молоді людини в сучасних умовах”. – [Збірник наукових праць]. – Львів : ЛПБ, 2003. – С. 89-92.
6. Нагірняк М. Я. Форми, методи та напрямки здійснення душпастирської опіки військовослужбовців / М. Нагірняк, Р. Великий // Християнська сакральна традиція: віра, духовність, мистецтво: збірник матеріалів VII міжнародної конференції. – Львів: ЛПБА УПЦ КП, 2014. – С. 109-114.
7. Садов'як Д., прот. Роль священика у війську / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kievpatrarmy.org.ua/statti/002>.